

Cinema bis/ Sitges 2012: progressa adequadament

XAVIER GORDI

Cosmopolis

Certs esdeveniments ajuden a crear consciència del pas del temps. Enguany es compleixen vint anys del debut d'un aleshores jove i prometedor director que marcaria una època. Tot just inaugurava la majoria d'edat quan vaig veure al Prado una pel·lícula diferent que em deixaria bocabadat: diàlegs trepidants, una estructura fascinant, personatges de patrons clàssics però a la vegada innovadors, una banda sonora que acompanyava a la narració i un duel final amb aires de western en un film d'atracadors. Parlem de *Reservoir dogs* i, encara que Quentin Tarantino no havia inventat res, barrejava magistralment influències i estils molt ben assimilats del cinema clàssic, de la sèrie B més casposa i d'un cinema bastant desconegut en aquells moments per nosaltres com era el cinema asiàtic (de fet, el famós duel és un plagi gairebé pla per pla d'una pel·lícula oriental). D'aquella edició, recordo a un jove Tarantino passejant-se com un peix a l'aigua per Sitges, prenent cerveses, menjant paella o perseguint el trenet que unia l'Auditori i el poblet. Estic convençut que ell també preferia les sessions del Prado o del Retiro que la grandiloqüència de l'Auditori. A

l'acabar una sessió matinal d'un *Godzilla* que amb prou feines reunia una dotzena d'espectadors, vaig adonar-me que l'energumen que havia estat rient i aplaudint tota la pel·lícula com un esperitat no era un altre que en Tarantino.

L'oportunitat de tornar a gaudir d'aquest film en el mateix recinte on l'havia vist vint anys enrere ha estat la sensació més agradable de l'edició d'enguany que, tot i el galimaties de seccions, de jurats i de premis, ha tingut una pel·lícula vencedora per unanimitat, *Holy motors* de Léos Carax. Tot seguit fem una selecció dels films més interessants d'aquesta edició 2012.

Holy motors de Léos Carax. M'agrada *Els amants del Pont Neuf* i no tan *Pola X*, una obra amb voluntat provocadora lloada per la majoria de

la crítica especialitzada i destrossada per una minoria i que no em va deixar ni fred ni calent. El surrealisme em desperta sentiments contradictoris: davant d'unes imatges habitualment fascinants sempre tinc la sensació de trobar-me davant d'una obra autocomplaent, més pensada per al narcisisme del seu director que no per a l'espectador. I parlant d'art en majúscules, de què ens vol parlar Léos Carax? Probablement xoquem en la nostra manera d'entendre el cinema. És cert que tothom ha de ser noble amb si mateix i fidel als seus principis a l'hora d'escriure, dirigir, pintar, sigui quin sigui el seu camí d'artista. Però una obra sempre ha de tenir una doble vessant, una vessant estètica o plàstica però alhora sempre al servei d'uns sentiments o d'un missatge per transmetre. I ambdós elements han d'anar agafats de la mà, tenint en compte que ofereixes l'obra a una tercera persona, que has de respectar en tot moment. Carax ha posat *Holy motors* al servei de Denis Lavant, l'ha convertit en un vehicle pel seu lluïment, en un reconeixement a l'artista que, tal i com es diu en un moment del film, "sempre interpreta encara que ningú el vegi". I, per tant, ignora l'espectador, tot i que puguem acceptar la teoria que un artista mai deixarà de ser-ho encara que no tingui un públic a qui dirigir-se, amb Van Gogh al capdavant. També es pot entendre el film com un homenatge al cinema, suposant que cada un dels esquetxos sigui d'un gènere dramàtic. Carax fa cinema dins del cinema amb uns espectadors adormits que es deixen endur pel subconscient i creuen que la realitat és el cinema en sí mateix (dicotomia realitat/ficció). Una altra lectura de la pel·lícula és una reflexió sobre en què ens hem convertit les persones, una sèrie de personatges polièdrics segons el moment del dia o de les nostres vides que poc tenen a veure els uns amb els altres. Tot i així m'agrada més que el director et porti de la mà per transmetre un missatge, que en cap cas significa que t'ho hagi de donar tot mastegat. El poder visual dels esquetxos i de la música fa que el resultat sigui molt desnivellat, i si bé hi ha alguns passatges d'indubtable bellesa, sobretot els moments musicals de Kylie Minogue o de Lavant tocant l'acordió, n'hi ha d'altres, com el de l'avi a punt de morir o el del *Monsieur Merde* (repescat de *Tokyo!*) que esdevenen irritables i no queda gens clar si el desig de Carax és la pura provocació. En tot cas, en la vena surrealista hi ha obres molt més aconseguïdes, començant pel *Perro andaluz* (1928) de Buñuel, que converteix la seva escassa duració en una virtut, fins a *Sweet Movie* (Dusan Makavejev, 1974), *Les margarides* (Věra Chytilová, 1967), *Ciudad cero* (Karen Shakhnazarov, 1989) o la filmografia d'un vell conegut de Sitges, el desbarrat Mojica Marins. En resum, que aquests dies he quedat ben tip de sentir dir que *Holy Motors*, una pel·lícula irregular i de missatge poc definit, és "cinema en estat pur"...

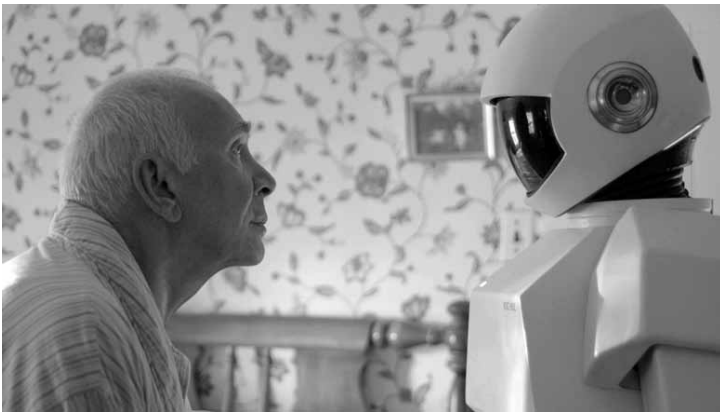
Chained de Jennifer Lynch. El pes de la pel·lícula el porta un Vincent d'Onofrio espectacular en la composició d'un psicòpata pertorbador (merescut guardó a la millor interpretació) i ben acompanyat per Eamon Farren en el paper de la víctima. El film encerta de ple el to realista per mostrar el dia a dia de la relació entre ambdós personatges (amb certs paral·lelismes amb *Boxing Helena*, el debut cinematogràfic de Lynch). Però és una llàstima el desenllaç, un final sorpresa proper als slashers de

Holy Motors i Sightseers

tota la vida, realment increïble i que no li escau gens. També va estar fora de lloc la reflexió que ens va regalar la filla de David Lynch, quan va dir que la pretensió de *Chained* obra era destacar la importància d'educar bé als nostres fills... En prenc nota, no mataré més prostitutes davant dels meus fills, senyora Lynch.

Sightseers de Ben Whatley. El director ja ens va sorprendre amb la desconcertant i fosca *Kill list* i pel seu segon llargmetratge ha optat per una comèdia negra amb reminiscències a *Honeymoon killers*, una road movie on seguim les atrocitats durant un viatge de plaer d'una parella d'inadaptats d'aparença inofensiva, molt ben interpretats per Alice Lowe (guanyadora del premi a la millor interpretació femenina) i Steve Oram. És molt agradable de veure i juga amb la complicitat de posar l'espectador del costat dels assassins, fins a portar-lo a un (inevitable?) desenllaç. Haig de reconèixer que trobar-te al costat de Steve Oram als lavabos és una experiència realment inquietant.

Robot & Frank

Clàssics espectaculars i cinema asiàtic en baixa forma

Sense ser una edició fluixa, ans el contrari, la reposició de clàssics a Sitges-2012 ha estat espectacular: *Phantasma* de Don Coscarelli (més de la meitat del públic no l'havia vista!), *E.T.* de Steven Spielberg, *Nightbreed* de Clive Barker (amb un nou muntatge), *Memento* de Christopher Nolan, les espanyoles i reivindicables *Acción mutante*, d'Àlex de la Iglesia, i *Platillos volantes*, d'Òscar Aibar, o les més trash *Class of 1984* de Mark L. Lester, *Maniac Cop 2* de William Lustig i *Master of the flying guillotine* de Jimmy Wang Yu. També es van recuperar dos clàssics dels estudis Nikkatsu (*Assault! Jack the ripper*, de Yasuharu Hasebe, y *Star of David: Beauty hunting* de Noribumi Suzuki) obres del terrassenc Antoni Padrós, sense oblidar *Vida en sombras*, l'únic film del sabadellenc Lorenzo Llobet-Gràcia.

En canvi, l'extensa representació asiàtica, sobretot a la secció Casa Àsia, ha estat molt més fluixa. Els noms més consagrats del cinema oriental han vingut amb films passables i poc més i tampoc hem descobert cap nou valor. Val la pena destacar la modesta comèdia *Robo-G*, de Shinobu Yaguuchi, prou divertida si no s'espantia amb un excés de metratge. *Headshot*, de Pen-ek Ratanaruang, i *Motorway*, de Soi Cheang, són dos thrillers molt diferents però prou gaudibles. *Ace attorney*, de Takeshi Miike, i *Ruroni Kenshin*, de Keishi Otomo (adaptacions d'un videojoc i d'un manga respectivament), no passen de divertiments. *Pieta*, de Kim Ki-duk (guanyadora a Venècia), està fora de lloc i *Dead sushi* i *Zombie Ass: Toilet of the dead*, de Noboru Iguchi (amb un personatge demencialment divertit) estan totalment passades de voltes. Va haver-hi ració d'arts marcial amb *Tai Chi Zero*, de Stephen Fung, amb una curiosa estètica steampunk, i *Dragon*, de Peter Ho-sun Chan, amb Donnie Yen. També van ser molt irregulars els films d'esquetxos *Horror stories* i *Doomsday Book*. En canvi les clàssiques cintes de gàngsters *Nameless gangster: rules of the time*, de Yun Jong-bin, i sobretot *Outrage*, de Takeshi Kitano, van complir amb les expectatives.

Robot & Frank de Jake Schreier. Una gran troballa. Va ser com reviu l'experiència de veure *Atlantic City*, de Louis Malle. Tot i que no arriba (ni ho pretén) a la seva alçada, les dues pel·lícules tenen en comú (a part de Susan Sarandon), el to agredolç i el tema de la decrepitud de la vellesa i de l'inconformisme i la crueltat que comporta assumir aquesta decadència. Frank Langella, un lladre jubilat, comença a patir una malaltia degenerativa i li regalen un robot perquè el cuidi, una relació que rebutja al principi però que inevitablement acabarà sent d'amistat. *Robot & Frank* és un film molt modest, amb bon ritme i excel·lents interpretacions, alhora melodramàtic i divertit, que ens explica la lluita entre un món obsolet i un món nou i fred. Una òpera prima d'un director que caldrà seguir.

Safety not guaranteed de Colin Trevorrow. Un altre debut espectacular, també una cinta molt modesta que ens presenta en clau de comèdia un periodista i els seus dos becaris que van a trobar un personatge estrambòtic que busca un voluntari per viatjar en el temps. Trevorrow encerta de ple el to, combinant molt encertadament el drama, la comèdia i l'acció, i sap intrigar-nos per saber quina direcció prendrà la pel·lícula i com es tancarà. Curiosament, Don Coscarelli també ens va presentar *John dies at the end*, una comèdia molt amena plena de salts en el temps.

Seven psychopaths de Martin McDonagh. El director de l'excel·lent *In Bruges* ens presenta una altra comèdia negra, on un escriptor mancat d'inspiració vol conèixer psicòpates per poder escriure un bon guió. Tot i els populars Colin Farrell i Sam Rockwell, acompanyats de Christopher Walken i Tom Waits, és una obra molt irregular amb moments encertats.

Cosmopolis de David Cronenberg. En Cronenberg s'està especialitzant en traslladar al cinema obres literàries realment difícils d'adaptar, i ho fa amb més o menys fortuna. Ara és el torn de Don DeLillo i, sense haver llegit aquesta obra en concret però coneixent l'imaginari de l'autor, no dubto de que es tracta d'una adaptació fidedigna, encara que com a alguna de les seves darreres obres, Cronenberg sembla oblidar-e que el cinema i la literatura són dos mitjans diferents. El cinema és immediatesa i l'espectador pot reflexionar tot el temps que vulgui al final del film però no durant el metratge. I si abans deia que Carax menysprea l'espectador, penso que en Cronenberg el sobrevalora (almenys a mi). Em confesso incapaç d'assimilar tota la teoria que un voluntariós Robert Pattinson vomita des de la seva limusina a un ritme frenètic. En canvi, sí que sap plasmar amb gran força les idees amb més contingut visual i transmet de manera prou clara la incoherència, la fragilitat i la convulsió del món. Esperem que Cronenberg, que dubto molt que torni als seus orígens, quan feia pel·lícules com *Videodrome*, *Cromosoma 3* o *Rabia*, recuperi almenys el camí de les seves obres més properes en el temps, com *Una historia de violencia*, *Promesas del este* o *Crash*. A Sitges, el seu fill, amb *Antiviral*, ens va mostrar que té bones maneres per seguir el camí del seu pare.

Lo imposible de Juan Antonio Bayona. Desconfiïn sempre d'un film que digui "basat en un fet real", una advertència típica dels telefilms. En Bayona ens va donar un consell tan o més irritant

Maniac

que el de la senyora Lynch, en el context d'un film de catàstrofes: "Recordad lo que de verdad es importante en la vida"... A nivell formal i interpretatiu la pel·lícula és brillant: l'escena del tsunami és corpnedora, les escenes de recerca tenen una composició i ritme envejables i quan tens actors competents com Ewan McGregor o Naomi Watts les bones interpretacions estan assegurades. Però el guió, sensible i trampós (de telefilm, vaja), i tots els trucs dramàtics haguts i per haver per aconseguir una llagrimeta fan que et sentis constantment enganyat.

The cabin in the woods de Drew Goddard. Un altre debut esperançador i amb Joss Whedon de guionista. Tot i que la pel·lícula em va recordar *13 fantasmas*, va més enllà. Tal com ja va fer *Scream* en el seu moment, autoparodiant i deconstruint el gènere, *The cabin in the woods* ens descobreix tots els trucs del cinema de terror adolescent i el perfil que han de tenir els personatges, d'una manera no sempre sòlida però imaginativa i amb un desenllaç trepidant i apocalíptic, farcit de monstres i homenatges constants. Una altra manera molt més desenfadada que la de Carax de fer cinema dins del cinema. Però que si hi reflexionem també ens fa arribar a conclusions prou sorprenents, com la identificació dels monstres amb els espectadors: nosaltres, igual que ells, també volem recrear-nos amb les víctimes i exigim al director o als productors de la pel·lícula (els científics del film) que facin tot el que estigui a les seves mans per satisfer-nos. Ah! I al final (atenció *spoiler*) guanyen els monstres, és a dir, nosaltres.

The lords of Salem de Rob Zombie. Tot i que el públic la va acomiadar amb alguns xiulets, l'imaginari de Rob Zombie continua sent admirable i, encara que no ha arribat a igualar mai el seu

debut, *House of the 1000 corpses*, sempre se salva algun aspecte de les seves obres. En aquest cas cal remarcar l'aposta per les bruixes, uns "monstres" gairebé oblidats, amb escenes d'aquellarre que són un còctel de patetisme i terror fantàstic. El principal encert de l'obra són unes bruixes fenomenals (amb Dee Wallace i Meg Foster al capdavant), però la resta d'actors són poc carismàtics, incloent-hi la protagonista omnipresent, Sheri Moon, muller del director. A més a més el ritme pausat, latent durant tot el metratge i amb alguns encerts de guió, fa que el públic esperi un desenllaç apoteòsic que al final és més aviat un petardet de Sant Joan en temps de crisis.

Maniac de Franck Khalifoun. No es podien tenir gaires expectatives del remake d'un clàssic com *Maniac*, una obra molt ubicada en el seu temps, que era un retrat decadent de la Nova York dels 1970-1980 interpretada per uns actors en estat de gràcia (Caroline Munro i el perturbador Joe Spinell). Però el fet que el director de la primera versió (William Lustig, molt ben acompanyat per una joveneta espatarrant que va seure al meu costat durant la projecció) produís la pel·lícula i que en el guió hi estigués involucrat Alexandre Aja despertava la curiositat, tot i la dificultat d'imaginar-se a Elijah Wood fent de Joe Spinell. El cert, però, és que la pel·lícula sap distanciar-se

The Tall Man

de l'original i va sorprendre gratament, gràcies al punt de vista amb càmera subjectiva de l'assassí, un guió prou sòlid i una violència molt extrema per un film de classe "A". Altres slashers van fer les delícies dels aficionats a Sitges, com *No one lives* de Ryuhei Kitamura, *13 Eerie*, de Lovell Dean, i la cinta de vampirs *The Thompsons*.

The Tall Man de Pascal Laugier. El retorn al cinema del director de *Martyrs*, aquesta vegada des de Hollywood i amb Jessica Biel de protagonista, amb un thriller que en el fons toca una temàtica molt similar a *Martyrs* però, evidentment, molt més suavitzada. Laugier dona al film un to més proper al thriller que al terror. *The Tall Man* es deixa veure però té algunes llacunes de guió i sobretot, el comportament d'alguns personatges és deplorable, tot plegat per aconseguir un final sorpresa amb un discurs aparentment polèmic.

Tower Block de James Nunn i Ronnie Thompson. Un bon debut, una pel·lícula carpenteriana que té present en tot moment *Assault on Precinct 13* i sap mantenir la tensió durant tot el metratge però l'espatlla amb un final decebedor. Llàstima que aquests estudiosos de Carpenter traeixen l'esperit de l'original: els assaltants d'*Assault on Precinct 13* eren una multitud anònima que no sabíem d'on venia i que desapareixia tan misteriosament com havia aparegut, mentre que aquí és un personatge ben identificat i amb una coartada bastant ridícula. Tot i així *Tower Block* és molt recomanable, sobretot per la selecció dels personatges.

Tulpa de Federico Zampaglione. Un retorn al giallo amb tots els ets i uts interpretat per la dona del director, Claudia Guerini. *Tulpa* és com fer un viatge al passat perquè no es tracta d'un homenatge al gènere traslladat als nostres dies sinó d'un giallo ambientat a les dècades del 1970-1980. Erotisme, música hipnòtica, assassinats escabrosos, un assassí amb desordres de personalitat... És curiós que en Dario Argento, el mestre del giallo, ens presentés a Sitges un *Dracula 3D* psicotrònic, estrofolari i divertit però que no té res a veure amb els seus orígens.

Crave de Charles de Lauzirika. Un còctel de *Taxi Driver* i *American Psycho* amb uns actors convincents (Josh Lawson, Emma Lung, Ron Perlman i Edward Furlong). Un film que juga amb la realitat i la ficció.

American May de Jan i Sylvia Soska i **Excision** de Richard Bates Jr, comparteixen personatges femenins obsessionats amb la cirurgia. *American May* es decanta més pel gore i el terror convencional amb tocs de comèdia, mentre que *Excision* comença com una comèdia adolescent i va derivant cap a un to més dramàtic i més agre.

God bless America, de Bobcat Goldthwait, és una crítica social ferotge amb to de comèdia negra amb molt bon pols narratiu i esclats de considerable mala baba. **Branded** de Jamie Bradshaw i Alexander Doulerian, amb Ed Stopard, Leele Sobieski i Max Von Sidow, és una raresa amb tants punts bons com fallits, un curiosa crítica a la publicitat.

Grabbers, de Joe Wright, i **Iron Sky**, de Timo Vorensola, són les dues amenaces provinents de l'espai més interessants del festival, tot i que la primera s'inclina pels extraterrestres i la segona pels nazis refugiats a la lluna. Les dues són divertidíssimes.

Àngel Sala i el seu equip han aconseguit mantenir el bon nivell de les edicions anteriors malgrat l'austeritat econòmica. La secció a concurs no ens va fer descobrir cap obra mestra (encara que molts defensin que *Holy motors* ho és), però sí que tenia joietes modestes i potser no prou rodones, en la seva majoria de directors novells. L'èxit de públic ha estat immens i per primera vegada s'ha vist assíduament ple el Brigadoon (on es fan sessions gratuïtes però arriscades). També cal destacar la selecció dels films fora de concurs i les sessions infantils. Esperem amb delit la propera edició, si és que el calendari maia o la refotuda crisi no aconseguen abans els seus propòsits.

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL